

Inspreekreactie SMZ e.o. RV Integraal Gezondheidsbeleid 2017-2020

Geachte leden van de Commissie Samenleving,

1. Vanavond staat het: 'RV Integraal Gezondheidsbeleid 2017-2020' op de agenda van de Commissie Samenleving. De Kadernota die nu ter vaststelling voorligt is een gevolg van het Rijksbeleid (lees de: 'Wet publieke gezondheid') op basis waarvan eerder door de gemeente al de nota 'Zeist kernGEZOND 2013-2016' is vastgesteld;
2. Gezien haar betrokkenheid bij het gemeentelijke RO-, Groen- en ook Milieubeleid, die ook van (in)directe invloed is op de gezondheid van de bewoners (en ook bezoekers) van Zeist, maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaarne van de gelegenheid gebruik een reactie op het betreffende RV en met name ook de 'Kadernota Integraal Gezondheidsbeleid 2017-2020' te geven. Eerst zal kort bij het planproces worden stilgestaan, waarna de Kadernota en de daarin gemaakte keuzen (of wellicht beter 'prioriteiten') aan de orde zullen worden gesteld;

Planproces

3. Zoals ook in het RV aangegeven is eerder reeds op basis van de: 'Wet publieke gezondheid (Wpg)' door de gemeente de nota: 'Zeist kernGEZOND 2013-2016' vastgesteld als basis voor het door haar op het gebied van gezondheid gevoerde beleid;
4. Gezien het aflopen van het beleidsprogramma is een nieuw beleid geformuleerd, zoals dat thans in de 'Kadernota Integraal Gezondheidsbeleid' en bijbehorende raadsvoorstel is aangegeven;
5. Teneinde dat nieuwe beleid te formuleren heeft er een 'evaluatie' van het huidige beleid plaatsgevonden (zie ook betreffende notitie: 'Evaluatie lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2016'), zijn monitoringsgegevens van de GGD gebruikt, zijn er signalen (inclusief enquête) onder professionals verzameld, evenals heeft er een gedachtewisseling plaatsgevonden met de toenmalige Wmo-raad én (kennelijk) ook de gemeenteraad, waarvoor een tweetal raadsinformatieavonden zijn gehouden. Dat is natuurlijk allemaal heel mooi, maar de vraag is dan toch waarom, zeker als dan voor een bredere en meer integrale aanpak wordt gekozen, hetgeen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gewaardeerd, er dan niet meteen ook voor het opstellen van de betreffende kadernota voor een breed participatietraject is gekozen, waarbij ook (geïnteresseerde of verontrustte) bewoners en belangenorganisaties zijn betrokken, waaronder ook de zogenaamde 'Participatie-netwerk';
6. Een dergelijke integrale aanpak past ook bij de nieuwe Omgevingswet, waarbij met name ook 'leefomgevingskwaliteiten' centraal staan (zie o.a. ook de AMvB/het Ontwerpbesluit 'Kwaliteit van de leefomgeving');

Inhoudelijke aspecten

7. Uiteraard goed dat de gemeente, ook al is dat dan kennelijk wettelijk verplicht, een gezondheidsbeleid formuleert, evenals dat zij daarbij op basis van een aantal heldere uitgangspunten, die overigens allen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van harte worden onderschreven, te weten:
 - Positieve benadering gezondheid;
 - Focus op preventie;
 - Integrale benadering, inclusief (dus) de sociale en fysieke (leef)omgeving;
 - Basisgezondheidszorg voor iedereen, dus een Gezonde Wijkaanpak, bepaalde prioriteiten aangeeft, namelijk:
 - 'Alcoholpreventie';
 - 'Bewegen en gezond gewicht (vergelijk ook de gemeente 'Sportvisie')
 - 'Mentale weerbaarheid' én dus een
 - 'Gezonde Wijkaanpak'.
8. En alhoewel wat betreft de beoogde integrale aanpak, inclusief de fysieke en sociale (leef)omgeving, daarbij ook zijdelings naar de Structuurvisie en de Brede Milieuisie (BMV) wordt verwezen, evenals naar het project: 'Groen doet goed' (zie in deze de notitie: Evaluatie lokaal gezondheidsbeleid 2013-2016, pag. 23-24), hetgeen op zich natuurlijk mooi is, wordt toch vooral in de voorliggende: 'Kadernota integraal gezondheidsbeleid 2017-2020', nu juist de bijzondere aandacht van de leefomgevingskwaliteiten voor de

gezondheid van de mens gemist, althans met name die van fysieke leefomgeving, terwijl deze juist ook van grote invloed op de gezondheid van de mens kunnen zijn, niet alleen indirect, maar ook direct;

9. Zoals ook al in de reacties van Erik Notenboom en ook Ruud Geus naar voren komt, waarvan de laatste vele jaren op het gebied van gezondheid werkzaam is geweest, evenals hij (voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend) in de Wmo-Raad heeft gezeten, is ook luchtkwaliteit (zie overigens ook de 'Luchtnota' van de gemeente Zeist), maar ook geluid van grote invloed op de gezondheid van mensen, waarover de laatste tijd in tal van nadere onderzoeken ook steeds meer bekend wordt. Wat betreft die luchtkwaliteit wordt er dan ook al langer door o.a. de GGD voor gepleit om wat betreft de grenswaarden de zogenaamde WHO-normen aan te houden¹, die veel lager zijn dan de grenswaarden uit de Wet/Besluit Luchtkwaliteit. Deze WHO-normen zaten overigens ook in het voorstel van 08 dec 2016 om te komen tot een 'Uitvoeringsplan Brede Milieuvisie', maar zijn deze er toen zoals u bekend door het College uitgelaten aangezien dat niet binnen de zogenaamde '*cirkel van invloed*' lag van de gemeente om dergelijke doelen te kunnen bereiken. Dat neemt niet weg dat er ook op basis van preventie heel veel mogelijk is², zoals wat betreft de effecten van de automobiliteit op de luchtkwaliteit (o.a. NOx, Fijn stof/roet, etc.), het bereiken van een 'omslag' van automobiliteit naar OV en fiets (vergelijk ook de zogenaamde: 'Ladder van Verdaas'), etc. (zie overigens ook het: 'GVVP 2013-2023'). In die zin zou het natuurlijk meteen ook goed zijn als de gemeente meteen ook zou kijken hoe zij bijvoorbeeld de overlast van houtkachels, etc., zou kunnen beperken, waar in het kader van de o.a. de inspraak over de: 'Luchtnota 2013-2017' toen ook al heel veel klachten van burgers zijn binnengekomen en waarvoor ook steeds meer bekend is welke negatieve invloed deze op de gezondheid hebben (zie o.a. het rapport: 'Gezondheidseffecten van houtrook (RIVM, 2011)'). Alhoewel het kennelijk onduidelijk is of een gemeente deze overlast nu wel of niet via de APV kan regelen/reguleren (zie in deze o.a. ook de uitzending van 'Monitor', d.d. 18 december 2016), of anderszins, zoals bijvoorbeeld op basis van het Bouwbesluit, Art. 7.22, zou het dus o.i. toch goed zijn als ook juist daaraan door de gemeente in het kader van bijvoorbeeld de voorlichting (en toch ook regelgeving) bijzondere aandacht zou worden gegeven (zie in deze overigens o.a. ook de: 'Toolkit Houtstookoverlast' van het RIVM). Daarnaast speelt natuurlijk ook nog wat betreft de gezondheid de directe (denk aan verlies van zicht, etc.) en indirecte effecten (denk aan 'fijnstof') van vuurwerk, waarbij de gemeente (op basis van een burgerinitiatief) inmiddels heeft besloten tot zogenaamde 'vuurwerkvrije zones', hetgeen uiteraard door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gewaardeerd. Wat is gesteld t.a.v. van luchtkwaliteit geldt in feite ook voor het geluidsbeleid, waarover dus ook steeds meer bekend wordt (zie o.a. ook het rapport: 'Geluid en gezondheid (Gezondheidsraad, 1994)';
10. Dan het groene beleid. Over de relatie tussen de natuur/groen en gezondheid is de laatste jaren ook steeds meer onderzoek gedaan en is aangetoond dat daar op zijn minst een positieve correlatie mee bestaat (zie ook het rapport: 'Natuur en gezondheid (RMNO, 2004)', evenals voor de mogelijkheden de natuur/groen positief in te zetten de 'toolkit', 'Gezondheid en natuur verbinden - Beleidsadvies voor het inzetten van de natuur voor de gezondheid (RMNO, etc., 2007)'). O.i. liggen ook hier dus vele kansen, met meerdere positieve effecten, uiteraard voor zover daarbij wel ook zorgvuldig met de waarden van de natuur die bij eventuele activiteiten in het geding zijn (denk aan eventuele mountainbikepad, kanoroutes, fietsroutes, etc. dwars door/in kwetsbare natuurgebieden) nadrukkelijk wordt rekening gehouden.

¹ In dat opzicht is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens verheugd dat door de gemeente beroep is aangetekend tegen het besluit van de Rijksoverheid om de snelheid (op een van de rijbanen van de) A-28 te verhogen van 120 naar 130 km/uur en waarop zij zich mede beroept op de betreffende WHO-normen.

² Overigens is net vanmiddag door de provincie de 'Kick off schone lucht' georganiseerd om samen in co-creatie met 'stakeholders' te bezien hoe samen de lucht binnen de provincie Utrecht schoner te krijgen (zie qua opgave o.a. de 'Staat van Utrecht - 2017').

Juist door een vergroening van de kernen, bij voorkeur dus samen met de bewoners, wordt niet alleen het leefklimaat van planten en dieren beter, maar (dus) ook dat van de mens (vergelijk in deze overigens ook projecten als: 'Healthy Urban Living (HUL)'³ en met name ook programma's als: 'De Groene Gezonde Stad' en ook heel praktisch: 'Groen Dichterbij'⁴ en dus ook 'Groen doet Goed'). Als mensen direct bij het beheer groen worden betrokken (denk aan zowel het beheer van de (delen) van parken (vergelijk o.a. beheer door de 'Vrienden van de Dieptetuin', 'Vrienden van het Walkartpark i.o.', etc.), (natuur)speelplekken, boomspiegels (vergelijk de Steijnlaan), groene/gezonde scho(o)l(plein)en⁵, als bijvoorbeeld ook stadslandbouwprojecten (zie ook: 'Platform Stadslandbouw')), al dan niet via een wijkproject, komen ze niet alleen letterlijk in beweging, waardoor dus minder obesitas, maar leren ze elkaar meteen ook beter kennen (dus 'sociale cohesie'). Waarbij als sprekend voorbeelden natuurlijk de 'Allegro-tuin', de 'Torteltuin', maar bijvoorbeeld ook de 'permacultuur-tuin' bij de Amandelhof kunnen worden genoemd. Door die vergroening treedt dan meteen ook een verbetering van de leefomgevingskwaliteiten op, zoals de aanpak van 'hittestress' (in het kader van de 'Klimaatverandering'), hetgeen dus ook een positief effect op de gezondheid kan hebben, ook al blijft o.i. ook hier een aanpak bij de bron, dus een omslag van fossiel naar duurzaam opgewekte energie, wezenlijk (zie wat betreft dat laatste ook de BMV, peiler 1: 'Klimaatneutraal in 2030')

In ieder geval zou het in die zin dus mooi zijn als de gemeente zich alsnog als pilot aansluit bij het project/programma 'Groen aan de Buurt'⁶, waarvoor zich inmiddels een 8-tal gemeenten hebben aangemeld (zie ook de website: 'www.groenaandebuurt.nl'), maar Zeist daar bij de Startconferentie (op 05 april 2017) in het provinciehuis (helaas) nog niet bij was, ondanks alle inspanningen van de wethouder om Zeist letterlijk op te fleuren, niet alleen voor de mens, maar ook voor (o.a.) de bijen (vergelijk ook de zogenaamde 'Bee-deals'), hetgeen uiteraard door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gewaardeerd;

11. Zeist heeft zich al weer enige jaren terug gepositioneerd als de zogenaamde: 'Care Valley', ook gezien het grote aantal verzorgingshuizen, verpleeghuizen, klinieken, zorginstellingen, etc.. Al die instellingen hebben zich indertijd niet voor niets in Zeist gevestigd, maar kwamen hier vooral vanwege het groen en de daarmee gepaard gaande gezonde lucht en leefomgeving (vergelijk o.a. het voormalige 'Chr. Sanatorium'). In de voorliggende nota komt dat begrip niet meer terug, maar dat betekent o.i. niet dat juiste die groene leefkwaliteiten van Zeist en dan met name ook het waar mogelijk versterken daarvan niet als een belangrijk speerpunt zouden moeten worden opgenomen in het gemeentelijke gezondheidsbeleid (zie ook de derde peiler van de BMV: 'Levend netwerk van natuur, landschap en cultuurhistorie), net trouwens als het leefmilieu (zie in deze ook de vierde peiler van de BMV: 'Gezonde leefomgeving en kwaliteit van leven'). Ook wordt hier met het zogenaamde 'LEADER-programma voor Utrecht-Oost en dan in het bijzonder ook het Kromme Rijngebied volop op ingespeeld, o.a. op de relatie met zorg, dus ook dat biedt natuurlijk kansen (zie in deze o.a. ook het rapport: 'Van Onderen - Lokale ontwikkelingsstrategie LEADER III 2015 - 2020);

Conclusie

12. Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus de uitgangspunten en daaruit voortgekomen prioriteiten op zich ondersteunt, is zij gezien stand van kennis voor een echt meer integrale aanpak gezondheidsbeleid van de gemeente Zeist, dus inclusief kwaliteit leefomgeving. Gezien de positieve effecten die daarvan op de gezondheid van de mensen uitgaan, zou o.i. dus zowel de groene kwaliteiten, als ook de milieukwaliteiten (sec) alsnog als aparte prioriteit aan de 'Kadernota Integraal Gezondheidsbeleid 2017 - 2020' moeten worden toegevoegd.

P. Greeven Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

³ Zie o.a. ook de website: www.kchul.nl.

⁴ Zie ook de website: www.ivn.nl/groendichterbij met vele zogenaamde 'factsheets' om praktisch meteen aan de slag te gaan, zoals o.a. met groene/gezonde schoolpleinen, etc..

⁵ Zie overigens ook het eerdere besluit door de gemeenteraad m.b.t. zogenaamde 'eco-schools'.

⁶ Ook zou het in die zin natuurlijk ook mooi zijn als Zeist zich eveneens aansluit bij de 'Operatie Steenbreek' teneinde bewoners en bedrijven te bewegen hun eigen tuinen te vergroenen, maar dat terzijde.